

DARBA AIZSARZDĪBAS INSTRUKCIJA Nr. 23

INDIVIDUĀLO AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻU LIETOŠANA DARBĀ

1. INSTRUKCIJAS MĒRKIS UN DARBĪBAS SFĒRA

Par instrukcijā noteikto prasību neievērošanu vainīgās personas atbilstoši Latvijas Republikas likumdošanai, atkarībā no pārkāpuma smaguma un sekām, var tikt sauktas pie disciplināras, materiālas, administratīvas vai kriminālatbildības.

1.1. Šī instrukcija nosaka:

- 1.1.1.** darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus (IAL), t.i. līdzekļus, kuri paredzēti valkāšanai vai citādi lietošanai darbā, lai aizsargātu lietotāja drošību un veselību no viena vai vairāku darba vides faktoru iedarbības;
- 1.1.2.** priekšnosacījumus un tehniskos parametrus, lai varētu pārliecināties par IAL atbilstību noteiktajām prasībām, lietošanas apstākļiem u.c. apkārtējiem faktoriem.

Piezīme.

Šī instrukcija neattiecas uz pretkritiena IAL, t.i. drošības jostas/drošības sistēmas, kuru lietošanai ir izstrādāta atsevišķa darba aizsardzības instrukcija.

1.2. Šī instrukcija ir saistoša:

- 1.1.3.** visiem nodarbinātajiem, kuriem, atbilstoši darba vides riska vērtējumā noteikto kaitīgo/bīstamo faktoru novēršanai vai samazināšanai, darba veikšanas laikā un pielietojot darba aprīkojumu, lietojami IAL;
- 1.1.4.** nodarbināto tiešajam vadītājam, kurš izsniedz atbilstošus IAL lietošanai un kuram jānodrošina, lai speciālie IAL būtu apgādāti ar ražotāja vai tā oficiālā pārstāvja lietošanas instrukcijām (turpmāk tekstā – ražotāja lietošanas instrukcija) un IAL lietotājam tās būtu pieejamas;
- 1.1.5.** kontrolējošām personām, kuras veic IAL atbilstības un lietošanas kontroli.

2. VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

2.1. Darba veikšanas un darba aprīkojuma pielietošanas laikā lietojamie IAL ir noteikti attiecīgajās darba aizsardzības instrukcijās un ar kuru viņš tiek iepazīstināts 1 x reizi gadā. Koplietošanai paredzētie IAL var tikt izdoti uz brigādi.

2.2. Konkrētā IAL lietošanas termiņu vai novecošanās periodu ietekmē/nosaka:

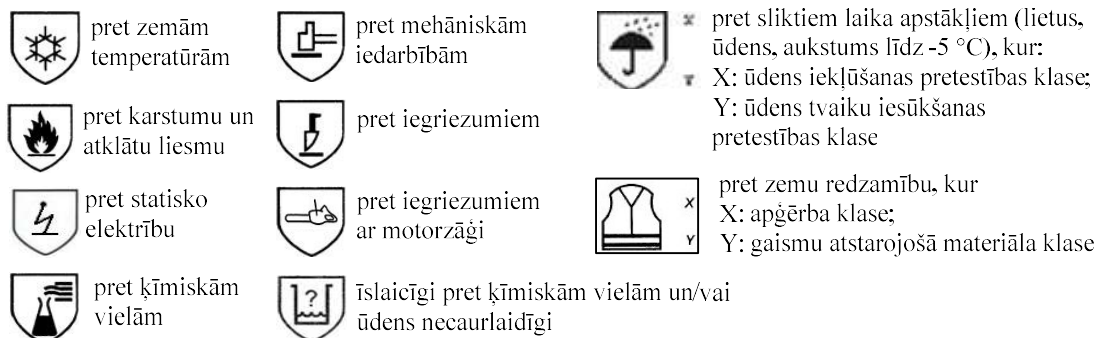
- 1.1.6.** ražotāja noteiktie ierobežojumi;
- 1.1.7.** noteiktais **minimālais** lietošanas termiņš, ņemot vērā IAL nolietojanos un bojājumus, kas ietekmē tā aizsargspējas.

- 2.3. Ja IAL atbilstošu izmantošanu var ievērojami ietekmēt tā novecošanās, ražotājs uz tā norāda izgatavošanas datumu un nosaka derīguma termiņu vai novecošanās periodu.
- 2.4. Ja ražotājs nenosaka IAL derīguma termiņu vai novecošanās periodu, tas sniedz informāciju, kas dod iespēju lietotājam pašam noteikt lietošanas ilgumu, ņemot vērā attiecīgā IAL kvalitāti, glabāšanas un lietošanas, kā arī tīrīšanas, apkopes un apkalpošanas apstākļus.
- 2.5. Nodarbinātajiem izdotie IAL pieder darba devējam un tie lietojami tikai darba vajadzībām. To apzināta bojāšana, t.sk. neatbilstoša glabāšana un tīrīšana, nav pieļaujama. Par bojātu IAL, kas nevar pildīt savas aizsargfunkcijas, un IAL, kuram beidzies ražotāja noteiktais lietošanas termiņš vai novecošanās periods, nodarbinātajam nekavējoties jāinformē tiešais vadītājs. Šādi IAL jānodod tiešajam vadītājam un jāsaņem to vietā lietošanai atbilstoši IAL. Nodarbinātajam pārejot citā amatā un/vai beidzot darba attiecības ar darba devēju, viņam izsniegtie IAL jānodod atbilstoši uzņēmumā noteiktajai kārtībai.
- 2.6. Uzglabājot IAL, nepakļaut tos mehāniskiem un bioloģiskiem bojājumiem, kā arī ķīmisku vielu/produktu, gaismas, temperatūras vai mitruma kaitīgai iedarbībai.
- 2.7. Aizsargapģērbu mazgāšanai/tīrīšanai un remontam jānodod firmai, ar kuru noslēgts līgums. Aizsargapģērba nodošanu veikt atbilstoši vietējai kārtībai.
- 2.8. Atkārtotā instruktaža darba vietā pēc šīs instrukcijas tiek veikta ne retāk kā 1 x 12 mēnešos.

3. INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS LĪDZEKLI AIZSARDZĪBAI PRET IESPĒJAMĀM TRAUMĀM UN DARBA VIDES FAKTORU IEDARBĪBAS

- 3.1. Parastie IAL (piem., sezonai atbilstošs darba apģērbs, darba apavi, parastie aizsargcimdi un cecure ar nagu) nodrošina lietotāja ķermeņa daļu aizsardzību pret nosmērējumiem un minimāliem riskiem, t.i. pret virspusējām traumām (piem., nobrāzumiem, dūrieniem, sagriezumiem u.c.), vieglas iedarbības tīrīšanas līdzekļiem un mēreniem apkārtējās vides laika apstākļiem.
- 3.2. Speciālie IAL aizsardzībai pret mehāniskiem triecieniem (grūdieniem) nodrošina:
 - 3.2.1. trieciena absorbciju, lai novērstu traumas, kuras var rasties no krītošu, lidojošu vai mestu priekšmetu triecieniem vai lietotāja ķermeņa daļu sadursmes ar šķērslī;
 - 3.2.2. aizsardzību pret kāda priekšmeta iespiešanos aizsargātajā ķermeņa daļā vismaz līdz tādām limenim, kādu to nodrošina konkrētais IAL;
 - 3.2.3. aizsardzību pret paslidēšanu ar speciālas konstrukcijas apavu zolēm;
 - 3.2.4. aizsardzību pret mehānisko vibrāciju, lai līdz pieļaujamām paātrinājuma normām samazinātu kaitīgo vibrāciju ietekmi uz lietotāja apdraudētajām ķermeņa daļām vai visu ķermeni.
- 3.3. Speciālie IAL aizsardzībai pret karstumu un liesmu nodrošina:
 - 3.3.1. lietošanas apstākļiem atbilstošu termisko izolāciju, IAL mehānisko izturību un aizsardzību pret aizdegšanos (piem., IAL metināšanas darbiem);

- 3.3.2.** īslaicīgu aizsardzību pret aizdegšanos, augstām temperatūrām, karsta izkusuša materiāla šļakatām u.c., uztverot lielāko daļu karstuma, līdz lietotājs atstāj apdraudēto vietu un, ja nepieciešams, noņem vai novelk attiecīgo IAL (piem., IAL pret lielas jaudas elektrisko loku);
- 3.4.** Speciālie IAL aizsardzībai pret elektrisko strāvu nodrošina:
- 3.4.1.** lietotāja aizsardzību no elektroietaisies/elektroiekārtas nominālā sprieguma;
- 3.4.2.** pēc iespējas mazākas noplūdes strāvas, nepārsniedzot ražotāja noteikto robežlīmeni.
- 3.5.** Speciālie IAL aizsardzībai pret ķīmiskiem faktoriem (putekļiem un/vai bīstamajām ķīmiskajām vielām/maisījumiem) nodrošina:
- 3.5.1.** lietotāja elpošanas un parentālo ceļu aizsardzību līdz ķīmisko faktoru pieļaujamām normām;
- 3.5.2.** lietotāja ādas un acu aizsardzību, novēršot ķīmisko faktoru tiešu nokļūšanu uz lietotāja ķermeni vai caurkļūšanu caur IAL aizsargkārtu.
- 3.6.** IAL aizsardzībai pret trokšņa radīto risku nodrošina trokšņa kaitīgās ietekmes uz lietotāju samazinājumu, lai nepārsniegtu pieļaujamās normas.
- 3.7.** IAL, kas paredzēti aizsardzībai pret attiecīgas kategorijas briesmām, jāatbilst attiecīgo standartu prasībām, jābūt marķētiem ar CE zīmi un, ja IAL atbilst speciālajiem standartiem, – attiecīgām piktogrammām (skat. 1.att.). Atbilstību kādam no standartiem norāda šī standarta numura uzrādīšana marķējumā. Marķējums var būt uz paša IAL/tam pievienotās etiķetes vai uz mazākās pārdodamās iepakojuma vienības.

1. att. Aizsargapģērba un aizsargcimdu marķējumu piktogrammas un to skaidrojums

- 3.8.** Speciāliem IAL, atkarībā no to aizsardzības spējām, ir noteikta attiecīga klase un/vai aizsardzības līmenis no 1 – 5 (augstāks aizsardzības līmenis atbilst augstākam riska līmenim) un lietošanas ierobežojumi. Ja konkrētais IAL nodrošina vairākas aizsardzības, tās visas norāda IAL marķējumā.
- 3.9.** Speciāliem IAL jābūt apgādātiem ar ražotāja lietošanas instrukciju un/vai informāciju uz IAL iepakojuma, kurā noteikti konkrētā IAL lietošanas nosacījumi: veicamā pārbaude pirms lietošanas; lietošanas joma/ierobežojumi; tīrīšanas un/vai dezinfekcijas norādījumi; uzglabāšanas un pārbaužu norādījumi, transportēšanas nosacījumi u.c. informācija.
- 3.10.** Pastāvīgās darba vietās uz sienām, pie stacionāriem darbgaldiem, uz teritorijas iežogojuma un uz lietojamā rokas vai mobilā darba aprīkojuma

u.c. var būt izvietotas rīkojuma zīmes, kas nosaka attiecīgo IAL lietošanu (skat. 2.att.).

2. att. Rīkojuma zīmes IAL lietošanai un to skaidrojums

4. GALVAS AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻU PIELIETOŠANAS NOSACĪJUMI

4.1. Parastie galvas aizsardzības līdzekļi (piem., auduma cepure ar nagu) paredzēti aizsardzībai pret minimāliem riskiem, t.i. virspusējām traumām un apkārtējās vides laika apstākļiem, bet papildus aizsardzībai, t.i. pret mehāniskiem triecieniem (grūdieniem), pret elektrisko strāvu, aizsardzības spēju zemās temperatūrās u.c., paredzēti speciālie galvas aizsardzības līdzekļi (piem., aizsargķiveres vai aizsargcepures, t.i. cepures ar pastiprinātu galvas virsmas aizsardzību).

4.2. Aizsargķiveres, aizsargcepures konstrukcija, to uzdevums un lietošana:

4.2.1. aizsargķiverai (turpmāk tekstā – ķivere) jāatbilst standarta EN 397 prasībām. Tā sastāv no korpusa ar nagu un iekšējā aprīkojuma, kurā ietilpst nesošā lenta, regulējama pakauša lenta, fiksēta izmēra vai regulējams amortizators, aizsargapšuvums, kas trieciena laikā slāpē daļu kinētiskās enerģijas, regulējama zemzoda siksnīņa, kas uzlabo ķiveres fiksāciju uz galvas. Ja ražotājs ir paredzējis, tad pie ķiveres ir iespēja piestiprināt papildus piederumus (piem., sejas aizsegu, austiņas, lukturi u.c.);

4.2.2. ķivere aizsargā galvas virsējo daļu pret:

4.2.2.1. no augšas krītošu, lidojošu priekšmetu iedarbības. Triecienspēks, ko galva saņem caur daļēji sagrautu vai bojātu ķiveres korpusu un tās iekšējo aprīkojumu, nedrīkst būt lielāks par 5kN;

4.2.2.2. perforāciju, t.i. asu krītošu priekšmetu ieduršanos galvā;

4.2.2.3. elektriskās strāvas iedarbību, īslaicīgi nejauši pieskaroties līdz 440V vai 1000V spriegumaktīvām daļām. Pieļaujamā noplūdes strāva ne lielāka kā 1,2mA. Marķējums – attiecīgi 440V un/vai 1000V;

4.2.2.4. sānu deformācijām. Tiek pieļauta ķiveres deformācija ne vairāk kā 40mm, bet paliekošā deformācija – ne vairāk kā 15mm. Marķējums – LD;

4.2.2.5. nelielām izkausēta metāla šļakatām. Marķējums – MM;

4.2.2.6. no augšas krītošiem, lidojošiem priekšmetiem un perforāciju arī ļoti zemās temperatūras no -20 °C līdz -50 °C. Marķējums – -20 °C; -30 °C; -40 °C; -50 °C (atbilstoši prasībām);

4.2.3. ķivere jālieto, ja tiek veikti šādi darbi:

4.2.3.1. būvdarbi, t.sk. atrodoties teritorijā, kur tiek veikti būvdarbi;

- 4.2.3.2. sastatņu uzstādīšana un nojaukšana, instalāciju uzstādīšana un demontāža, darbs uz sastatnēm/pastatnēm, zem tām vai to tuvumā;
- 4.2.3.3. darbs balstos, torņos, mastos, vai veicot darbu 1,5 m augstumā no grunts pārseguma vai atbalsta platformas; ja šīm konstrukcijām nav aizsargnožogojuma vai darbu veikšanai, nepieciešams iziet ārpus aizsargnožogojuma.
- 4.2.3.4. tranšeju/būvbedru rakšana, nolaišanās/darbu veikšana tranšejās, būvbedrēs, šahtās, akās;
- 4.2.3.5. darbs ar cilvēku pacelāju, kravas celtni u.c. celšanas mehānismu tuvumā, kā arī veicot celšanas mehānismu vadību ārpus kabīnes;
- 4.2.3.6. darbs ar kravu hidraulisko pacelāju noliktavā;
- 4.2.3.7. darbs ar mobilo tehniku (piem., auto-, elektroiekrāvējs, bobcat u.c.), ja tai nav aizsargjums no izturīga materiāla;
- 4.2.3.8. autoklāva un rezervuāru apkalpošana, koksnes apstrādes procesa vadīšana, kravu pieņemšana/brāķēšana, kā arī pārvietojoties pa Koka balstu ražotnes teritoriju ražošanas procesu laikā;
- 4.2.3.9. darbs nestabilu krāvumu tuvumā;
- 4.2.3.10. koku/balstu zāģēšana, sagarumošana un atzarošana ar motorzāģi, kritušu koku novilkšana, kā arī atrašanās šo darbu veicēju tuvumā;
- 4.2.3.11. darbs ar krūmgriezi/zāles pļāvēju;
- 4.2.4. ķiveres jālieto arī visiem nodarbinātajiem, kuri atrodas/veic darbu, t.sk. veic pārslēgumu operācijas:
 - 4.2.4.1. apakšstaciju teritorijās, apakšstaciju, SP, FP un TP telpās, kurās ir ekspluatācijā esošas iekārtas, izņemot atsevišķi izvietotās vadības, akumulatoru, sakaru un relejaizsardzības telpas;
 - 4.2.4.2. GL un ĀSI;
 - 4.2.4.3. KL ietaisēs (akās, tuneļos, kolektoros un kanālos), kā arī veicot/uzraugot KL pārbaudes ar paaugstinātu spriegumu;
- 4.2.5. aizsargcepurei jāatbilst standarta EN 812 prasībām. Tā sastāv no plastikāta korpusa, kas apvilks ar audumu un ar vai bez iekšējā aprīkojuma, kuriem jānoslēpē kinētiskā enerģija. Ja ražotājs ir paredzējis, tad pie aizsargcepures ir iespēja piestiprināt papildus piederumus (piem., sejas aizsegu, austiņas);
- 4.2.6. aizsargcepure aizsargā galvas virsējo daļu pret traumām (sasitumi vai citi virspusēji ievainojumi) un perforāciju no triecieniem pret cietiem nekustīgiem priekšmetiem. Triecienspēks, ko galva saņem caur daļēji sagrautu vai bojātu aizsargcepures korpusu un tās iekšējo aprīkojumu, nedrīkst būt lielāks par 10kN. **Aizsargcepure neaizvieto ķiveri**, jo tā nenodrošina aizsardzību pret krītošu vai mestu priekšmetu iedarbības, kā arī pieaķētu/iestropētu pārvietojamo kravu iedarbības radītām sekām;
- 4.2.7. aizsargcepure jālieto, ja tiek veikti transporta līdzekļu remontdarbi.
- 4.3. Prasības ķiveres vai aizsargcepures lietošanai, apkopei un uzglabāšanai:
 - 4.3.1. ķivere/aizsargcepure, lietojot to atbilstošos apstākļos un ja tai nav defekti, nodrošina atbilstošu aizsardzību ražotāja noteiktajā laikā

periodā (atkarībā no ražotāja un izmantojamā materiāla tas var būt 3÷8 gadi, tāpēc uz konkrētās ķiveres/aizsargcepures tiek norādīts tās izgatavošanas datums). Ķiveres/aizsargcepures lietošanas laiku var ietekmēt neatbilstoša gaisa temperatūra, ķīmisko vielu iedarbība, siltumu izstarojošu ierīču vai pārmērīga saules staru iedarbība, kā arī neatbilstoša tās lietošana, apkope, transportēšana un uzglabāšana, kā to norādījis ražotājs;

4.3.2. ja ķiveri/aizsargcepurei nav norādīta papildus aizsardzība ļoti zemās temperatūrā, tad tā nodrošina noteikto aizsardzību pret mehāniskiem triecieniem (grūdieniem) un perforāciju gaisa temperatūrā līdz -10 °C;

4.3.3. pirms katras ķiveres/aizsargcepures lietošanas tā vizuāli jāpārbauda, lai kontrolētu vai tās korpusā un iekšējā aprīkojumā nav mehānisku bojājumu. Lai ķivere/aizsargcepure nodrošinātu atbilstošu aizsardzību, tai jābūt noregulētai atbilstoši tās lietotāja galvai;

Piezīme.

Veicot spriegumaktīvus darbu vai darbus, kuru laikā lietojamā ķivere var nokrist no galvas (piem., intensīvi noliecoties, paceļoties un veicot darbu augstumā u.c.), jābūt aiztaisītai un atbilstoši noregulētai ķiveres zemzoda siksnīnai.

4.3.4. aizliegts veikt jebkādas izmaiņas ķiveres/aizsargcepures komplektācijā vai bojāt to, kā arī pielāgot to citu papildus piederumu uzstādīšanai, ja ražotājs to nav paredzējis. Ķiveri nedrīkst krāsot, pakļaut šķīdinātāju un līmju iedarbībai, kā arī līmēt uz tās uzlīmes;

4.3.5. ķiveres/aizsargcepures korpusu, iekšējo aprīkojumu un zemzoda siksnīnu drīkst mazgāt ar siltu ūdeni un ziepēm, nosusinot ar mīkstu drānu un dabīgi žāvējot. Nedrīkst izmantot abrazīvus materiālus;

4.3.6. ķiveri/aizsargcepuri neuzglabāt tiešu saules staru un siltumu izstarojošu ierīču tuvumā, kā arī ķīmiski agresīvā vidē;

4.3.7. ķivere/aizsargcepure pēc tās lietošanas termiņa beigām, kā arī ķivere/aizsargcepure, kurai ir mehāniski bojājumi vai kura bijusi pakļauta spēcīgam triecienam turpmāk vairs nav lietojama pat tad, ja nav redzamu ārēju bojājumu.

Piezīme

Ziemā, aizsardzībai no aukstuma, zem ķiveres lietojama zemķiveres cepure.

5. ROKU AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻU PIELIETOŠANAS NOSACĪJUMI

5.1. Roku aizsardzībai lietojamie šūtie, trikotāžas un polimēru cimdi:

5.1.1. parastie aizsargcimdi aizsardzībai pret nosmērēšanos un minimāliem riskiem (aizsargā pret: priekšmetu izslīdēšanu no rokām, atmosfēras iedarbības, virspusējām mehāniskām iedarbībām, viegliem triecieniem un vibrāciju, kas neietekmē cilvēka dzīvības funkcijas, vājas iedarbības mazgāšanas līdzekļiem, rīkošanos ar priekšmetiem, kuru virsmas temperatūra nav augstāka par 50 °C);

5.1.2. speciālie aizsargcimdi aizsardzībai pret:

- 5.1.2.1.** mehāniskām iedarbībām (aizsargā pret: dūrieniem, iegriezumiem, lokālas vibrācijas iedarbību);
 - 5.1.2.2.** paaugstinātām temperatūrām (aizsargā pret: dzirksteļu, izkausēta metāla šļakatu iedarbību, siltuma izstarojumu, atklātu uguni, kontaktu ar paaugstinātas temperatūras uzkarstētām virsmām);
 - 5.1.2.3.** jonizējošu starojumu;
 - 5.1.2.4.** skābju/sārmu šķīdumiem (aizsargā pret skābju/sārma caurlaidību);
 - 5.1.2.5.** ūdeni, netoksisku vielu šķīdumiem, bioloģiskiem faktoriem (aizsargā pret ūdens caurlaidību);
 - 5.1.2.6.** organiskiem šķīdinātājiem, t.sk. lakām, krāsām uz šķīdinātāju bāzes;
 - 5.1.2.7.** naftas produktu un eļļu iedarbību;
 - 5.1.2.8.** elektrisko strāvu (pieļaujamā noplūdes strāva ne lielāka kā 12mA, bet NVS valstīs ražotajiem cimdkiem – ne lielāka kā 9mA).
- 5.2.** Aizsargcimdi jālieto, ja tiek veikti šādi darbi:
- 5.2.1.** smagumu pārvietošana ar fizisku spēku;
 - 5.2.2.** montāžas, pārbūves darbi, tehniskās apkopes un remontdarbi;
 - 5.2.3.** zemes rakšana, darbs akās, tvertnēs;
 - 5.2.4.** darbības ar asiem priekšmetiem, ja tās nav saistītas ar tādiem mehānismiem, kuros varētu ieraut cimdus;
 - 5.2.5.** darbs ar stiklu, asiem priekšmetiem, griešana un ciršana;
 - 5.2.6.** darbs ar/pie karstiem materiāliem, ar atklātu ugunsavotu, kā arī pie atklāta ugunsavota;
 - 5.2.7.** metināšana/griešana;
 - 5.2.8.** darbs ar ķīmiskām vielām;
 - 5.2.9.** darbs elektroietaisēs, kurās ir vai var būt spriegums;
 - 5.2.10.** darba aprīkojuma griezošo elementu nomaiņa;
 - 5.2.11.** darbs ar motorzāģi, pneimatiskajiem āmuriem u.c. rokas instrumentiem vai rokas vadības mašīnām (piem., vibrobrietēm).

Piezīme.

Speciālie vibrāciju slāpējoši aizsargcimdi lietojami darbos, kuros izmanto darba aprīkojumu (piem., rokas elektriskie/iekšdedzes dzinēja instrumenti, mašīnas un iekārtas ar rokas vadību), kuram uz rokām pārvadāmais vibrācijas līmenis pārsniedz pieļaujamo normu (2,5 m/s²). Ja norma netiek pārsniegta, lietot aizsargcimdus pret minimāliem riskiem.

- 5.3.** Aizsargcimdkiem jāatbilst standarta EN 420 un/vai specifisko standartu (piem., EN 388 (pret mehāniskiem riskiem), EN 407 (pret karstumu/uguni), EN 12477 (metinātāju aizsargcimdi), EN 60903 (dielektriskiem cimdkiem, darbam zem sprieguma) u.c.), prasībām, jābūt atbilstoši marķētiem un tie jākopj un jāuzglabā atbilstoši ražotāja noteiktajām prasībām.
- 5.4.** Prasības dielektrisko cimdlietošanai, kopšanai un uzglabāšanai:
- 5.4.1.** elektroietaisēs atļauts lietot NVS valstīs ražotus dielektriskos cimdus ar marķējumu ЭН ЭВ (доп.) un Eiropas valstīs ražotus atbilstošas klases dielektriskos cimdus, kurus:

- 5.4.1.1.** elektroietaisēs līdz 1000V lieto kā pamata elektroaizsardzības līdzekli¹ (piem., atverot kabeļu savienotājuzmavu, pārbaudot sprieguma neesamību un uzliekot zemējumu GL, izņemot drošinātāju zem sprieguma ar izolējošo stieni vai izolējošo rokturi bez ādas apvalka, veicot mērījumus ar mērknaihlēm no GL balsta, veicot spriegumaktīvu kabeļu pārvietošanu u.c. darbi, kuru laikā ir iespēja pieskarties atklātām spriegumaktīvām daļām);
- 5.4.1.2.** elektroietaisēs virs 1000V – kā papildus elektroaizsardzības līdzekli², lietojot visa veida izolējošos stieņus (piem., operatīvos stieņus, izolētājstieni drošinātāju izņemšanai zem sprieguma, stieņus zemējuma uzlikšanai, kabeļu caurdura izolētājstieni, mērstieni), izolētājknaihles drošinātāju izņemšanai zem sprieguma, sprieguma uzrādītājus u.c.;
- 5.4.2.** dielektriskiem cimdkiem, kuri atbilst standarta EN 60903 prasībām, jābūt marķētiem ar dubulttrijstūra simbolu \triangle un norādītai pielietošanas klasei, kura atbilst elektroietaisē spriegumam:
 - 5.4.2.1.** 00. klase (max. darba spriegums 500V), krāsas kodējums – smilšu krāsa;
 - 5.4.2.2.** 0. klase (max. darba spriegums 1kV), krāsas kodējums – sarkana krāsa;
 - 5.4.2.3.** 1. klase (max. darba spriegums 7,5kV), krāsas kodējums – balta krāsa;
 - 5.4.2.4.** 2. klase (max. darba spriegums 17kV), krāsas kodējums – dzeltena krāsa u.c.;

Piezīme.

Zem dielektriskiem cimdkiem velkami kokvilnas cimdi, lai mazinātu plaukstu svīšanu, bet ziemā, lai aizsargātu tās no aukstuma. Virs dielektriskiem cimdkiem, kuri atbilst standarta EN 60903 prasībām, bet nav ar speciālu mehānisku izturību, jālieto mehāniski izturīgus aizsargcimdus dielektrisko cimdu aizsardzībai. Aizsargcimdkiem jāatbilst pēc izmēra, lai dielektriskie cimdi netiktu deformēti, kā arī attālums no to aroces malas līdz dielektrisko cimdu aroces malai nedrīkst būt mazāks par: 13mm – 00. un 0.klases dielektriskiem cimdkiem, 25mm – 1.klases dielektriskiem cimdkiem un 51mm – 2.klases dielektriskiem cimdkiem. Pirms aizsargcimdu uzvilšanas, pārliecināties, ka tie nav netīri, ka tajos nav asu priekšmetu, kas var bojāt dielektrisko cimdu.

- 5.4.3.** uz dielektriskiem cimdkiem jābūt skaidri redzamam marķējumam, uzskaites numuram un nākošās periodiskās pārbaudes datumam;
- 5.4.4.** pirms katras dielektrisko cimdu lietošanas tie vizuāli jāapskata vai tie nav mehāniski bojāti, nosmērēti vai mitri un jāpārbauda uz veselumu, tos sarullējot no stulma puses. Nedrīkst būt gaisa noplūde, kas liecinātu, ka cimdus ir caurs;
- 5.4.5.** veicot darbu, aizliegts atlocīt dielektrisko cimdu aroces malu;

¹ Pamata EDL – līdzeklis, kura izolācija ilgstoši iztur elektroietaisē darba spriegumu un kurš paredzēts darbam uz spriegumaktīvām daļām, nodrošinot lietotāja aizsardzību pret elektriskās strāvas/sprieguma iedarbību.

² Papildus EDL – līdzeklis, kurš pats par sevi pie esošā elektroietaisē sprieguma nevar nodrošināt lietotāja aizsardzību pret elektriskās strāvas/sprieguma iedarbību, bet gan papildina pamata EDL, kā arī nodrošina aizsardzību pret pieskarspriegumu.

- 5.4.6. nedrīkst pieļaut dielektrisko cimdu saskarsmi ar eļļu, taukiem, terpentīnu, vaitspirtu vai stipru skābi;
 - 5.4.7. ja dielektriskie cimdi ir notraipīti, tie jāmazgā ar ziepēm un ūdeni temperatūrā, kas nepārsniedz ražotāja noteikto, pēc tam tie jāžāvē un jāapkaisa ar talku. Ja tie notriepti ar darvu vai krāsu, skartās daļas nekavējoties jānotīra ar piemērotu šķīdinātāju, izvairoties no pārmērīgas šķīdinātāja lietošanas. Pēc tam jānomazgā un jāapstrādā kā iepriekš aprakstīts. Nedrīkst lietot benzīnu, parafīnu vai vaitspirtu, lai notīrītu šāda veida traipus;
 - 5.4.8. dielektriskos cimdus, kas kļuvušu mitri lietojot vai mazgājot, rūpīgi jāizžāvē, ievērojot, ka žāvēšanas temperatūra nedrīkst pārsniegt 65 °C;
 - 5.4.9. sausi dielektriskie cimdi jāglabā to iepakojumā. Jānodrošina, lai tie nebūtu saspiesti vai saliekti, lai netiktu turēti tiešā saules staru ietekmē, siltuma avotu vai ozona avotu tuvumā. Apkārtējās vides temperatūra tiek rekomendēta no +10 °C līdz +21 °C;
 - 5.4.10. ievērot konkrēto dielektrisko cimdu pārbaudes termiņu, nododot tos periodiskajām pārbaudēm.
- 5.5. Prasības ķīmiski izturīgu aizsargcimdu lietošanai, kopšanai un uzglabāšanai:
- 5.5.1. pirms cimdu lietošanas pārliecināties, ka tiem nav mehānisku bojājumu (caurumi, iegriezumi, plaisas, pārrāvumi u.c. defekti);
 - 5.5.2. cimdus uzvilkt tīrās un sausās rokās;
 - 5.5.3. ievērot ražotāja noteikto cimdu lietošanas laiku;
 - 5.5.4. strādājot ar bīstamām ķīmiskām vielām/maisījumiem, ieteicam nedaudz atlocīt aproces malu, lai ķīmija nenokļūtu uz ādas;
 - 5.5.5. lai nesamazinātu cimda aizsargspējas, pirms to novilšanas, tos atbilstoši notīrīt:
 - 5.5.5.1. pēc darba ar krāsām un pigmentiem, notīrīt ar atbilstošā šķīdinātājā samērcētu audumu un noslaucīt ar sausu audumu;
 - 5.5.5.2. pēc darba ar šķīdinātājiem un atšķaidītājiem, noslaucīt ar sausu audumu;
 - 5.5.5.3. pēc darba ar skābēm vai sārmēm, rūpīgi nomazgāt tekošā ūdenī, pēc tam noslaucīt ar sausu audumu;
 - 5.5.6. cimdus neuzglabāt tiešu saules staru iedarbībā un apsildes ierīču tuvumā;
 - 5.5.7. gumijas cimdus nepakļaut eļļu, benzīna u.c. gumiju sagraujošu vielu ietekmei;
 - 5.5.8. ievērot ražotāja noteiktās papildus prasības.

6. SEJAS UN ACU AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻU PIELIETOŠANAS NOSACĪJUMI

- 6.1. Sejas un acu aizsardzībai lietojami šādi aizsardzības līdzekļi:
 - 6.1.1. vaļējas (ar vai bez sānu aizsarga) un hermētiskas (sejai cieši pieguļošas) aizsargbrilles;
 - 6.1.2. sejas aizsegi (piem., darbam zem sprieguma vai darbam ar motorzāģi u.c.), un sejas aizsegi metināšanai.
- 6.2. Sejas un acu aizsardzības līdzekļi aizsargā pret:

- 6.2.1.** optisko starojumu (ultravioleto, infrasarkano un spilgtu redzamo gaismu). Aizsardzībai lieto aizsargbrilles vai sejas aizsegus ar attiecīgiem gaismas filtriem, kuru caurlaidību raksturo gradācijas šifrs, t.i. skalas numura un aizsardzības klases kombinācija (piem., 2-1,2).

Metināšanas gaismas filtra marķējumā norāda gradācijas šifru bez skalas numura, ievērojot metināšanas veidu un tehniskos parametrus:

- 6.2.1.1.** gāzes metināšana/griešana un lodēšana-metināšana – gradācijas šifrs no 4 līdz 7, ņemot vērā gāzes patēriņu deglī;
- 6.2.1.2.** loka metināšana – gradācijas šifrs no 8 līdz 15, ņemot vērā strāvas lielumu, loka veidu un apstrādājamā metāla sastāvu;
- 6.2.1.3.** plazmas griešana – gradācijas šifrs no 9 līdz 13, ņemot vērā strāvas lielumu;

Ultravioletā starojuma (UV) gaismas filtra marķējumā norāda attiecīgu gradācijas šifru 2-1,2 vai 2-1,4 jeb 3-1,2 līdz 3-5. Filtriem ar skalas numuru 3 ir labāka krāsu uztvere.

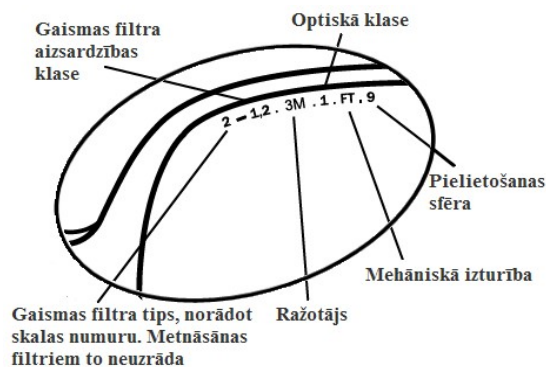
Infrasarkanā starojuma gaismas filtra marķējumā norāda gradācijas šifru no 4-1,2 līdz 4-10.

Saules staru gaismas filtra marķējumā norāda gradācijas šifru no 5-1,1 līdz 5-4,1 jeb 6-1,1 līdz 6-4,1. Filtri ar skalas numuru 6 ir normēti arī aizsardzībai pret ultravioleto starojumu;

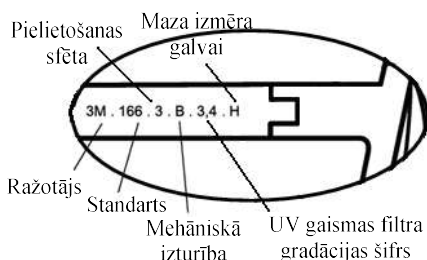
- 6.2.2.** mehānisku iedarbību no lidojošām daļiņām, kādas var rasties darba laikā. Ja IAL atbilst vispārīgām prasībām, marķējumā simbols netiek uzrādīts. Marķējumā simbols – S, kurš atbilst paaugstinātai mehāniskai izturībai, t.i. daļiņu triecienam ar ātrumu 5,1m/sek.;
- 6.2.3.** liela ātruma lidojošām daļiņām. Marķējumā simboli – A, B, F, kuri attiecīgi atbilst daļiņu spēcīgam triecienam ar ātrumu 190m/sek., vidējam triecienam ar ātrumu 120m/sek., mazam triecienam ar ātrumu 45m/sek. Simbolu A, B, F kombinācija ar T nozīmē aizsardzību ekstremālās temperatūrās no -5 °C līdz +55 °C;
- 6.2.4.** šķidrumu pilieniem un šļakatām. Marķējumā simbols – 3;
- 6.2.5.** rupjas dispersijas (> 5µm) aerosoliem (putekļiem). Marķējumā simbols – 4;
- 6.2.6.** gāzēm un sīkas dispersijas aerosoliem. Marķējumā simbols – 5;
- 6.2.7.** elektriskā loka u.c. termisko procesu izstarojumiem. Marķējumā simbols – 8, kurš atbilst elektriskā loka raksturlielumiem: max. īsslēgumstrāva – 12kA;
- 6.2.8.** izkausēta metāla daļiņām un karstām, cietām daļiņām. Marķējumā simbols – 9;

Piezīme.

Marķējums var būt atsevišķi gan uz brillu lēcām/sejas aizsega stikla, gan uz aizsargbrillu/sejas aizsega ietvara (skat. 3.att., 4.att.), gan kopīgs marķējums uz ietvara, ietverot visus nepieciešamos marķējuma simbolus. Lēcu marķējumā norāda arī optisko klasi, kur 1. klase ir lietojama bez ierobežojumiem, bet 2. un 3.klase – ar lietošanas laika ierobežojumiem. Ja IAL ir ar speciālu pārklājumu, kas nodrošina pret aizsvīšanu, to marķē ar simbolu – N.

3. att. Aizsargbrīļu lēcu/sejas aizsega stikla marķējuma piemērs

4. att. Aizsargbrīļu/sejas aizsega ietvaru marķējuma piemērs

6.3. Aizsargbrilles jālieto, ja tiek veikti šādi darbi:

- 6.3.1.** metināšana/griešana, slīpēšana/griešana ar abrazīviem instrumentiem, darbs ar metālapstrādes un kokapstrādes darbgaldiem, metālapstrādes iekārtām;
- 6.3.2.** darbs ar knaiblēm, ja nokniebtais materiāls var lidot, radot acs traumu;
- 6.3.3.** darbs ar griezošiem/skaldošiem mehāniskiem rokas instrumentiem, ja ražotājs to norādījis ar rīkojuma zīmi „Jālieto aizsargbrilles” (skat. 2.att.);
- 6.3.4.** darbs ar agresīvām ķīmiskām vielām (piem., skābes, sārmī vai bāziskiem šķīdumiem, dezinfekcijas līdzekļiem, korozijas tīrīšanas līdzekļiem u.c.);
- 6.3.5.** jebkurš cits darbs, kura laikā ir nepieciešamas 6.2.p. minētās aizsardzības vai kuru veic virs galvas;
- 6.3.6.** darbi elektroietaisēs (piem., drošinātāju maiņa zem sprieguma zemsprieguma un augstsprieguma EI, zemsprieguma kabeļu uznavu atvēršana).

6.4. Sejas aizsegi jālieto, ja tiek veikti šādi darbi:

- 6.4.1.** darbs ar motorzāģi/krūmgriezi;
- 6.4.2.** liela apjoma metināšana/griešana. Šie sejas aizsegi nodrošina arī aizsardzību pret elektrisko strāvu (noplūdes strāva ne lielāka kā 1,2mA);
- 6.4.3.** automašīnu mazgāšana ar augstspiediena iekārtu;
- 6.4.4.** darbi elektroietaisēs (piem., spriegumaktīvi darbi, augstsprieguma kabeļa caurduršana ar caurdura izolētājstieni u.c.).

6.5. Sejas un acu aizsardzības līdzekļiem jāatbilst standarta EN 166 u.c. specifisko standartu prasībām un jābūt atbilstoši marķētiem. Sejas un acu

aizsardzības līdzekļi jālieto atbilstoši to marķējumā norādītajām aizsardzībām, tie jākopj un jāuzglabā atbilstoši ražotāja noteiktajām prasībām.

7. DZIRDES AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻU PIELIETOŠANAS NOSACĪJUMI

- 7.1.** Dzirdes aizsardzībai lietojami šādi aizsardzības līdzekļi:
- 7.1.1.** austiņas ar dažāda veida stiprinājuma izpildījumu;
 - 7.1.2.** ausu ieliktņi vienreizējai vai daudzkārtējai lietošanai.
- 7.2.** Dzirdes aizsardzības līdzekļi jālieto, ja tiek veikti šādi darbi:
- 7.2.1.** darbs ar pneimatiskiem, elektriskiem un iekšdedzes dzinēja instrumentiem, ja tā radītais trokšņa līmenis pārsniedz pieļaujamās normas (> 80dB (A)). Parasti tādus instrumentus ražotājs ir marķējis ar atbilstošu rīkojuma zīmi „Jālieto dzirdes aizsardzības līdzekļi” (skat. 2.att.);
 - 7.2.2.** darbs ar metāla presēm vai to tuvumā, kompresoru apkalpošana u.c. darbi, ja trokšņa līmenis pārsniedz pieļaujamās normas. Pastāvīgās darba vietās telpās par to liecina rīkojuma zīme „Jālieto dzirdes aizsardzības līdzekļi”.
- 7.3.** Austiņām jāatbilst standarta EN 352-1 prasībām, bet ausu ieliktņiem – standarta EN 352-2 prasībām. Austiņām/ausu ieliktņu iepakojumam jābūt atbilstoši marķētiem, norādot trokšņa pazemināšanas līmeni SNR (dB) un/vai trokšņa līmeņa samazinājumi frekvencēs H, M un L (dB). Lietojot austiņas, tām labi jāpieguļ, lai nodrošinātu maksimālu aizsardzību. Bieža bārda un mati ap ausīm var būt par iemeslu, ka austiņas labi nepieguļēs. Ausu ieliktņi jāieliek ausīs tā, kā tas norādīts uz to iepakojuma. Austiņu/ausu ieliktņi daudzkārtējai lietošanai uzglabāšanu, tīrīšanu un apkopi veikt atbilstoši ražotāja prasībām.

8. ELPOŠANAS UN PARENTERĀLO CEĻU AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻU PIELIETOŠANAS NOSACĪJUMI

- 8.1.** Elpošanas un parenterālo ceļu aizsardzībai lietojami šādi filtrējošie aizsardzības līdzekļi:
- 8.1.1.** filtrējošās pusmaskas jeb respiratori pret putekļiem, gāzēm un tvaikiem vai to kombināciju ar vai bez izelpas vārstu;
 - 8.1.2.** pusmaskas/maskas no izolējoša materiāla ar maināmiem filtriem pret putekļiem, gāzēm un tvaikiem vai to kombināciju.

Piezīme.

Filtrējošie aizsardzības līdzekļi lietojami aizsardzībai pret augstāk minētiem faktoriem, ja skābeklis gaisā nav mazāk kā 17% no tilpuma. Respiratori un filtri var būt vienreizēji vai paredzēti atkārtotai lietošanai, ko nosaka ražotājs un ņemot vērā gaisa piesārņojuma līmeni.

- 8.2.** Respiratori/pretputekļu filtri jālieto atbilstoši to aizsardzības klasei, kas norādīts uz respiratora/filtra marķējumā:
- 8.2.1.** FFP1/P1 (zemas efektivitātes respiratori/filtri) – netoksiskie putekļi: metālu putekļi, ogles putekļi, sausās darvas putekļi, polimēri. Migla, kas veidojas pie izsmidzināšanas un kondensācijas, ja neizdalās kaitīgi tvaiki;

- 8.2.2.** FFP2/P2 (vidējas efektivitātes respiratori/filtri) – smalki/toksiski putekļi: metālu saturošās rūdas putekļi, ogles putekļi, svins. Cements. Metālu dūmi un migla, ieskaitot kobaltu, alumīniju, svinu, alvu, hromu; oksīdi, cinks; metināšanas dūmi;
- 8.2.3.** FFP3/P3 (augstas efektivitātes respiratori/filtri) – smalki putekļi, dūmi un ūdens migla: metālu saturošās rūdas putekļi ieskaitot mangānu, hromu, svinu; grants, kvarcs, ogles. Metālu dūmi un migla: migla (izņemot uz eļļas bāzes); kadmījs; gumijas dūmi; kancerogēnie aerosoli.

Piezīme.

Pretputekļu filtru krāsas marķējums – balts.

8.3. Pusmaskas/maskas ar pretgāzu filtriem jālieto atbilstoši to markai un aizsardzības klasei, kas norādīts uz filtra marķējumā:

- 8.3.1.** A – organiskās gāzes un tvaiki ar vārīšanās punkta temperatūru <60 °C. Krāsas marķējums – brūns;
- 8.3.2.** AX – zemas vārīšanās punkta (< 65 °C) organiski savienojumi. Krāsas marķējums – brūns;
- 8.3.3.** B – neorganiskās gāzes un tvaiki t.sk., hlors, hidrogensulfīds (sērūdeņradis), hidrogencianīds (zilskābe), nav derīgs pret oglekļa monoksīdu. Krāsas marķējums – pelēks;
- 8.3.4.** E – sēra dioksīds, hidrogenhlorīds (ūdeņradis) un citas skābās gāzes. Krāsas marķējums – dzeltens;
- 8.3.5.** K – darbam ar amonjaku un tā atvasinājumiem (amīni). Krāsas marķējums – zaļš;
- 8.3.6.** ABE – A, B un E filtru kombinācija. Krāsas marķējums – brūns-pelēks-dzeltens;
- 8.3.7.** ABEK – A, B, E un K filtru kombinācija. Krāsas marķējums – brūns-pelēks-dzeltens-zaļš;
- 8.3.8.** filtru aizsardzības klases: 1. klase – zemas efektivitātes filtri; 2. klase – vidējas efektivitātes filtri; 3. klase – augstas efektivitātes filtri.

8.4. Pusmaskas/maskas ar kombinētiem putekļu, gāzu un tvaiku filtriem jālieto atbilstoši to aizsardzības klasēm un markai, kuri norādīti filtru marķējumā.

8.5. Elpošanas un parenterālo ceļu aizsardzības līdzekļi jālieto, ja tiek veikti šādi darbi:

- 8.5.1.** darbs kanalizācijas akās;
- 8.5.2.** kokapstrādes darbi, kuru laikā var būt daudz putekļu;
- 8.5.3.** katlumāju apkures krāsns kurtuves u.c. tīrīšana;
- 8.5.4.** darbs ar abrazīviem instrumentiem;
- 8.5.5.** krāsošanas darbi;
- 8.5.6.** metināšana/griešana;
- 8.5.7.** darbs ar ķīmiskām vielām un maisījumiem, kas nelabvēlīgi iedarbojas uz elpošanas ceļiem un gremošanas orgāniem.

8.6. Respiratoriem aizsardzībai pret sīkām daļiņām (putekļiem) jāatbilst standarta EN 149 prasībām, pusmaskām/maskām no izolējoša materiāla jāatbilst standarta EN 140 prasībām, bet to putekļu filtriem – standarta EN 143 prasībām, gāzu, tvaiku un kombinētiem filtriem – standarta EN 141 prasībām.

8.7. Prasības respiratoru vai pusmasku/masku lietošanai:

- 8.7.1.** ja respirators ir aprīkots ar izelpas vārstu, pārbaudīt vai tas nav bojāts un vai tas darbojas. Nepieciešamības gadījumā respirators jānomaina;
 - 8.7.2.** pārbaudīt respiratoru vai pusmasku/masku piekļaušanās ciešumu. Bieža bārda var būt par iemeslu, ka respiratori vai pusmaskas/maskas labi nepiegulēs un aizsargfunkcijas pilnībā nenodrošinās;
 - 8.7.3.** to uzglabāšanu, tīrīšanu un apkopi veikt atbilstoši ražotāja noteiktajām prasībām.
- 8.8.** Prasības filtru lietošanai:
- 8.8.1.** ievērot ražotāja noteiktās prasības filtru glabāšanas nosacījumiem un termiņam, kā arī derīguma termiņam;
 - 8.8.2.** filtrus pārbaudīt un salikt atbilstoši ražotāja noteiktajām prasībām;
 - 8.8.3.** filtri lietojami ražotāja noteikto laiku vai līdz sāk just ķīmisko vielu smaku vai parādās pazīmes par grūtu elpošanu, lietojot putekļu filtrus.

9. KĀJU UN PĒDU AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻU PIELIETOŠANAS NOSACĪJUMI

9.1. Kāju un pēdu aizsardzībai lietojami šādi aizsardzības līdzekļi:

- 9.1.1.** sezonai atbilstoši drošības apavi (zemi apavi, zābaki līdz potītēm, stulmzābaki) ar atbilstošu aizsardzības līmeni:
 - 9.1.1.1.** SB – drošības apavi ar pamata aizsardzības īpašībām, t.i. ādas apavi vai gumijas/polimēru zābaki ar purngala aizsardzību, neslīdošu, eļļas un benzīna izturīgu zoli;
 - 9.1.1.2.** S1 – ādas apavi ar SB aizsardzības līmeni + papēža triecienizturība un antistatiska zole;
 - 9.1.1.3.** S2 – ādas apavi ar S1 aizsardzības līmeni + apavu virsdaļas noturība pret ūdens caurlaidību un uzsūkšanu;
 - 9.1.1.4.** S3 – ādas apavi ar S2 aizsardzības līmeni + necaurdurama zole;
 - 9.1.1.5.** S4 – gumijas/polimēru zābaki ar SB aizsardzības līmeni + papēža triecienizturība un antistatiska zole;
 - 9.1.1.6.** S5 – gumijas/polimēru zābaki ar S4 aizsardzības līmeni + necaurdurama zole;
 - 9.1.2.** drošības apavi – zābaki darbam ar motorzāģi aizsargā pret sagriešanos ar motorzāģa ķēdi;
 - 9.1.3.** darba apavi ar minimālu purngala aizsardzību (piem., darba kurpes (lietojami iekštelpās, ja nav jāpārvieto smagumi), gumijas zābaki, zvejnieku zābaki vai zābaki savienoti ar puskombinezonu (lietojami pārvietojoties slapjās vietās vai veicot darbu slīkšņās) u.c.).
- 9.2.** Kāju un pēdu aizsarglīdzekļi jālieto, ja tiek veikti šādi darbi:
- 9.2.1.** jebkurš darbs, kuru veikšanai izdoti sezonai/darba apstākļiem atbilstoši kāju un pēdu aizsardzības līdzekļi;
 - 9.2.2.** intensīva GL trases tīrīšana ar motorzāģi (lietojami zābaki darbam ar motorzāģi).
- 9.3.** Apaviem jāatbilst standarta EN 345 vai EN ISO 20345 prasībā, bet aizsargzābakiem darbam ar motorzāģi jāatbilst standarta EN ISO 17249 prasībām. Aizsardzības līdzekļiem jābūt atbilstoši marķētiem, tie jākopj un jāuzglabā atbilstoši ražotāja noteiktajām prasībām.

10. KERMENA VAI TO DALU AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻU PIELIETOŠANAS NOSACĪJUMI

- 10.1.** Aizsardzībai pret kaitīgu darba vides faktoru iedarbību lietojami:
- 10.1.1.** darba apģērbs aizsardzībai pret nosmērēšanos un minimāliem riskiem ar vai bez gaismu atstarojošiem elementiem;
 - 10.1.2.** speciālais aizsargapģērbs aizsardzībai pret:
 - 10.1.2.1.** sliktiem laika apstākļiem;
 - 10.1.2.2.** mehāniskām traumām;
 - 10.1.2.3.** ķīmiskām vielām/produktiem;
 - 10.1.2.4.** pret kausētiem metāliem un infrasarkanā starojumu;
 - 10.1.2.5.** karstumu un/vai liesmām un/vai elektriskā loka termisko iedarbību
 - 10.1.2.6.** iegriezumiem ar motorzāģi;
 - 10.1.2.7.** zemu redzamību;
 - 10.1.2.8.** noslīkšanu;
 - 10.1.2.9.** statisko elektrību.
- 10.2.** Darba apģērbs jālieto, ja tiek veikts jebkurš darbs, kuru veikšanai tas izdots.
- 10.3.** Speciālie aizsargapģērbi jālieto, ja tiek veikti šādi darbi:
- 10.3.1.** darbs ar motorzāģi (jālieto bikšu uzlikas);
 - 10.3.2.** intensīva metināšana/griešana (jālieto metinātāja aizsargapģērbs);
 - 10.3.3.** darbs ar ķīmiskām vielām/produktiem (jālieto atbilstošs priekšauts vai aizsargkombinezons);
 - 10.3.4.** darbs ārā lietū un aukstumā, automašīnu mazgāšana (jālieto atbilstošs aizsargapģērbs pret lietu, ūdeni un aukstumu līdz – 5 °C);
 - 10.3.5.** darbs kanalizācijas akās un tvertnēs (jālieto atbilstošs aizsargkombinezons);
 - 10.3.6.** darbs uz ielām, autoceļiem un to tiešā tuvumā (jālieto atstarojoša veste);
 - 10.3.7.** darbs slīkšņās (jālieto glābšanas veste);
 - 10.3.8.** darbs elektroietaisēs, kuru laikā var rasties elektriskais loks (piem., pārslēgumu veikšana, spriegumaktīvs darbs elektroietaisē, kur elektriskā loka krītošā enerģija ir 3,2cal/cm² vai lielāka) (jālieto aizsargapģērbs no speciālā auduma);
- 10.4.** Speciāliem aizsargapģērbiem jāatbilst standarta EN 340 u.c. specifisko standartu prasībām.
- 10.5.** Prasības aizsargapģērbiem pret elektrisko loku no speciālā auduma un tā lietošanai:
- 10.5.1.** aizsargapģērbiem no speciālā auduma jāatbilst vispārīgajam standartam EN ISO 11612 vai EN 531 ar A un B aizsardzību un specifiskajam standartam EN 61482 vai ENV 50354 ar atbilstošas klases aizsardzību pret elektriskā loka termisko iedarbību (skat. 5.att.). 1. klase – aizsardzība pret 4kA īsslēgumstrāvas radītu elektrisko loku, 2. klase – aizsardzība pret 7kA īsslēgumstrāvas radītu elektrisko loku;

EN 61482 vai - saskaņā ar standartu EN 61482 vai ENV 50354, nodrošina
ENV 50354 testu rezultātu vērtības aizsardzībai pret elektriskā loka
Class 2 termisko iedarbību ar 2. aizsardzības klasi

- A B1 C1 E2 - saskaņā ar standartu EN ISO 11612 vai EN 531, nodrošina testu rezultātu vērtības, kur:
- A – uguns izturība (pēc testa izstrādājumā nav caurumu vai degšanas pazīmes);
 - B – aizsardzība pret konvekcijas karstumu ar 1. aizsardzības klasi;
 - C – aizsardzība pret infrasarkanā starojumu ar 1. aizsardzības klasi;
 - E – aizsardzība pret kausēta tērauda šļakatām ar 2. aizsardzības klasi

5. att. Aizsargapģērba pret elektrisko loku marķējuma piktogramma un apzīmējumi

- 10.5.2.** lai aizsargapģērba speciālais audums saglabātu savas aizsargspējas, to nedrīkst pakļaut ķīmisku vielu iedarbībai (īpaši skābes un hlors) un tas jātīra, ievērojot speciālas prasības, ko nodrošina apģērba tīrīšanas firma, ar kuru noslēgts līgums. Tāpēc, lai šāds aizsargapģērbs būtu identificējams, etiķete (birka) pie tā jā saglabā visu aizsargapģērba lietošanas laiku;
 - 10.5.3.** pirms aizsargapģērba lietošanas/uzglabāšanas pārbaudīt vai tas nav nosmērēts ar eļļām u.c. degšanu veicinošiem produktiem, vai audumā nav radušies defekti (izdilumi, caurumi) un vai aizdares furnitūra nodrošina savas funkcijas, kas kopumā un atsevišķi var ietekmēt apģērba aizsargspējas.
- 10.6.** Prasības bikšu uzlikām pret iegriešanu ar motorzāģa ķēdi un to lietošanai:
- 10.6.1.** bikšu uzlikām jāatbilst standarta EN 381-5 prasībām;
 - 10.6.2.** nejaušas iezāģēšanas gadījumā motorzāģa ķēde iesprūst speciālā bikšu uzliku pretiegriezuma aizsargslānī, apturot ķēdi. 1. klases bikšu uzliku aizsargslānis, kas uzšūts uz to priekšējās daļas, iztur ķēdes ātrumu līdz 20m/sek.;
 - 10.6.3.** pirms bikšu uzliku lietošanas pārbaudīt aizsargslāņa šuvju stiprību un vai aizsargslānis nav bojāts;
 - 10.6.4.** bikšu uzlikas lietojamas, kamēr uz aizsargslāņa nav bojājumu pazīmju. Bikšu uzliku remonts nedrīkst skart aizsargslāni.

11. KOMPLEKTA AIZSARDZĪBAI PRET ELEKTRISKO LOKU LIETOŠANAS NOSACĪJUMI

- 11.1.** Darbiem elektroietaisēs, kur pastāv elektriskā loka risks (piem., spriegumaktīvi darbi, pārslēgumu veikšana, drošinātāju nomaiņa zem sprieguma), IAL komplektā ietilpst:
- 11.1.1.** cimdu komplekts, kurā ietilpst standartam EN 60903 atbilstoši attiecīgas klases dielektriskie cimdi, aizsargcimdi dielektrisko cimdu mehāniskai aizsardzībai, kuri atbilst arī šīs instrukcijas 5.4.2.p. piezīmes prasībām, un kokvilnas cimdi, kuri velkami zem dielektriskiem cimdiem;
 - 11.1.2.** ķivere;
 - 11.1.3.** aizsargbrilles vai sejas aizsegs pret mehānisku iedarbību un/vai izkausēta metāla daļiņām;
 - 11.1.4.** IAL aizsardzībai pret elektriskā loka termisko iedarbību:
 - 11.1.4.1.** aizsargapģērbs no 100% kokvilnas, ja elektriskā loka kritošā enerģija ir mazāka par 3,2cal/cm², vai no speciālā auduma;

- 12.2.4.** regulējamus IAL sagatavot lietošanai, piemērojot to ķermeņa izmēriem un ražotāja noteiktajām prasībām. Aizsargapģērbu un tā piedurknes aizdarīt;
- 12.3.** Par visām atklātajām nepilnībām ziņot tiešajam vadītājam.

13. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS INDIVIDUĀLO AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻU LIETOŠANAS LAIKĀ

- 13.1.** Nodarbinātajam, lai aizsargātu savu drošību un veselību pret viena vai vairāku darba vides risku iedarbību:
- 13.1.1.** IAL jālieto atbilstoši to mērķiem, ievērojot šīs instrukcijas un ražotāja noteiktās prasības;
- 13.1.2.** jāseko līdzī IAL tehniskajam stāvoklim. Ja bojāts IAL, nenodrošinot savas aizsargfunkcijas, apdraud lietotāja dzīvību vai veselību, darbu pārtraukt.
- 13.2.** Lietojot IAL, nav pieļaujama to apzināta bojāšana.

14. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, BEIDZOT INDIVIDUĀLO AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻU LIETOŠANU

- 14.1.** Pārlicināties, ka lietotie IAL nav bojāti, veikt to apkopi un uzglabāšanu atbilstoši ražotāja noteiktajām prasībām, aizsargājot no mitruma, eļļām, agresīvas vides, saules staru un apkures ierīču tiešas iedarbības. Novietot tos glabāšanai paredzētajā vietā.
- 14.2.** Aizsargapģērba aizsargspēju nodrošināšanai, nodot to mazgāšanai/remontam atbilstoši vietējai kārtībai.
- 14.3.** IAL, kuriem beidzies ražotāja noteiktais lietošanas termiņš vai kuri ir bojāti, nodot tiešajam vadītājam.